"Curentul" din 10.XII.2012

Despre Nikita Hrușciov, lumea de la noi știe mai ales că a fost primul care a strigat cu voce tare, oficial, la Moscova, că Stalin a păcătuit prin cultul personalității și a făptuit crime. Și mai știe lumea că, impulsiv și frust cum era, a scos pantoful din picior și a bătut cu el in pupitru, în hemiciclul Adunării Generale a ONU, pentru a protesta de ceva. În sfârșit, se mai știe ca Hrușciov, deși nu-i prea agrea pe conducătorii comuniști de la București, a fost liderul de la Kremlin pe care Gheorghiu-Dej și Bodnăraș au reușit sa-l induplece să retragă trupele sovietice din România.
(„ Apreciam că tovarășii români erau sinceri când își reafirmau voința de a construi socialismul“ - așa avea să se explice și să se justifice el, în imbatabila limbă de lemn, peste ani, în memorii pentru această decizie care a figurat printre motivele destituirii sale din fruntea ierarhiei sovietice).
Personaj capricios și imprevizibil, Hrușciov stârnește și azi controverse aprinse printre istorici și politologi. L-a denunțat el în mod sincer pe Stalin. când el însuși supralicita „indicațiile“ de la Tătucul, de lichidare a „ dușmanilor interni“? Nu cumva era și el la fel de crud. daca nu chiar mai mult. decât alți aghiotanți ai lui Stalin? L-a ucis pe Beria pentru ca era mai stalinist sau mai reformator ca el?
„Concesia“ făcută românilor a fost rodul unei decizii politice chibzuite. ori aceștia l-au tras pe sfoară?
Întrebari despre Nikita se pot pune multe și de aceea apariția unei cărți care se cheamă „ O mie și una de zile din viața lui Hrușciov“ - semnată de un subaltern care i-a stat prin preajmă, în imediata apropiere, interesează, mai ales că abundă în anecdotică. Oleg Grinevski a fost. zeci de ani. numai ochi și urechi printre cei mai mari de la Kremlin, ca „negrișor“ în

stafful de vârf al Ministerului sovietic de Externe. unde a făcut „prima formă“ la nenumărate documente și cuvântări de politică externă de-ale lui Hrușciov și ale lui Gromâko (cel mai longeviv, ca funcție, demnitar sovietic).
Interesante, pentru noi, românii, sunt două scurte referințe „ atingătoare de“ linia politică a Bucureștiului față de URSS la începutul procesului de distanțare treptată a micii „națiuni captive“, cum ne spuneau atunci americanii, față de „marele prieten și aliat“, cum le spunea propaganda noastră sovieticilor.
La sesiunea a XV-a a ONU, Hrușciov și delegația URSS au mers la New York pe Atlantic, cu vasul „ Baltica“, împreună cu delegațiile câtorva „ țări frățești“. Seara șefii se distrau urmărind pe punte spectacole improvizate de amatori. „Hrușciov, înconjurat de conducătorii celorlalte delegații, radia de fericire și aplauda frenetic. Numai Gheorghiu-Dej, cu fața împietrită, aplauda lent, abia atingând palmele una de alta“. De ce? „Între prieteni erau multe deosebiri vizibile - observă atentul autor al cărții. Bulgarii și cehii se manifestau ca cei mai duri prieteni ai rușilor. Românii. dimpotrivă, scoteau în evidență caracterul diferit al atitudinii lor, mai ales în probleme de amănunt“ (nu erau deloc probleme de amănunt, dar, în sfârșit...). Cele două scurte secvențe povestite de discretul diplomat sovietic spun ceva foarte important. De fapt, ele confirmă din alt unghi, cel al Moscovei de totdeauna, ceea ce a afirmat și argumentat pe larg istoricul american Larry Watts în cărțile și studiile sale: faptul că opoziția României față de hegemonismul sovietic a fost reală, adevărată și preocupantă pentru liderii sovietici, deși aceștia s-au străduit să o - aparent - ignore, să dea impresia că nu-i deranjează, că e doar o furtună într-un pahar cu apă.
Și azi, la Moscova, dar și în Occident și chiar în România sunt destui care se străduiesc să susțină că împotrivirea României la

dominația sovietică a fost doar simulacru, de ochii lumii. Cele două scurte notații ale avizatului diplomat sovietic, martor ocular la evenimentele vremii, dezumflă fastidioase și pompoase texte ce forțează adevărul.
Versiunea în română a cărții despre Hrușciov. apărută în Editura Paideia, aparține unor reputați specialiști ,n imensul spațiu geopolitic de la Est de România, spațiu ignorat de diverși, dar de neignorat. Diplomatul Mihai Maxim și literatul Mihai Prepeliță, ambii membri ai Uniunii Scriitorilor, daruiesc, prin această carte, câteva argumente într-0 problemă istorică în plină dezbatere, dar și o lectură agreabilă.

Corneliu Vlad